

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО ЯК МИСТЕЦЬКИЙ ПОШУК

Нгалула В. Т.

гр. НФ-201

Національний університет «Одеська політехніка»

Наук. керівник – д.філол.н., професор Громко Т.В.

Переклад як процес передачі змісту тексту з однієї мови на іншу є складним, однак творчим та мистецьким видом діяльності, який вимагає від перекладача не тільки глибокого розуміння обох мов, але і вміння відтворити авторський стиль та інтенцію тексту. В Україні, як і в багатьох інших країнах, перекладознавство є важливою складовою лінгвістичної та літературної науки.

Перекладознавство, яке також іноді називають теорією перекладу, є інтердисциплінарною галуззю знань, яка вивчає процеси, правила та проблеми перекладу між мовами. Ця дисципліна розвивається як наукова галузь, маючи свою власну історію та методологію дослідження [3, с. 12].

Питання про історію перекладознавства, а також його місце в мистецькому пошуку, є важливими для розуміння того, як ця дисципліна сформувалася і еволюціонувала. В цілому, перекладознавство як мистецький пошук, має багатий історичний розвиток і складну еволюцію. До основних ключових моментів з історії питання відносимо:

- давність історії перекладознавства (у давнину переклади здійснювалися для передачі священних текстів, наукової інформації, літературних творів та інших видів текстів з однієї мови на іншу);

- класичне (античне) перекладознавство, що вимагало від перекладачів творчості та вміння відтворювати стиль та емоції оригіналу, а також вплинуло на розвиток мистецтва, особливо драматургії;

- Середньовіччя та Ренесанс з розвитком ідей про переклад як мистецтво та науку;

- період 18-19 століття, в якому мистецький вплив відзначився збільшеним інтересом до літературного перекладу та розвитком літературного критицизму;

- 20 століття визначило перекладознавство більш міжнародним, технологічним та креативним, і його розглядати як мистецтво через свою творчу та естетичну природу;

- сучасність перекладознавства як розвиненої наукової галузі включає культурну, лінгвістичну, психологічну та соціологічну складові перекладу у світовому контексті, сприяючи міжкультурному розумінню народів та співпраці мовознавців [4, с. 186].

Історичні ключові моменти в розвитку перекладознавства пов'язані з мистецтвом через кілька аспектів:

Літературна якість: Переклади художніх творів часто мають вищий ступінь літературної якості, оскільки перекладачі намагаються передати не лише зміст, але і стиль, метафори, образи та емоції оригіналу. Вони можуть бути власними творами мистецтва, які можуть бути оцінені на своїх власних заслугах.

Інтерпретація і творчість: Перекладознавство часто буває віднесене до мистецтва через творчий аспект процесу перекладу. Перекладознавство – мистецтво через творчий характер процесу перекладу, де перекладачі повинні вільно виразити стиль, ідеї та атмосферу оригіналу в іншій мові. Їх творчий підхід та інтерпретація подібні до процесу мистецтва. Якщо перекладачі успішно передають дух та сенс оригіналу, це може вплинути на популярність твору в інших країнах і сприяти міжкультурному розумінню.

Естетична вимірність: Якщо переклад вважати мистецтвом, то він має естетичний аспект. Переклад може бути оцінений за своєю гармонією, емоційною силою,

структурною цілісністю та іншими аспектами, які зазвичай пов'язуються з мистецтвом. Відомі переклади визнаються не лише за точність, а й за їхню літературну якість.

Культурний контекст: Переклад включає в себе розуміння культурних відтінків та контексту оригінального тексту. Перекладачі повинні враховувати смисловий та культурний контекст оригіналу і передавати його в цільовому тексті так, щоб читач міг зрозуміти не лише слова, а й задуми та асоціації автора.

Перекладознавча діяльність у сфері художньої літератури реалізується у мистецьких впливах. Художні переклади можуть впливати на культурний обмін та розуміння інших культур [2, с. 32]. Вони допомагають читачам з інших країн отримати доступ до літературних шедеврів та ідей, які можуть бути важливими для розширення світового мистецького діалогу.

Вплив на рецепцію твору досягається завдяки високому професійному рівню цих перекладачів та їхній здатності глибоко розуміти оригінальний текст і передавати його ідейну та емоційну складову. Якщо перекладач ефективно виконує свою роботу, переклад може вплинути на сприйняття твору в іншій культурі. Якщо переклад вдало передає дух та сенс оригіналу, то це може розширити аудиторію та популярність твору в інших країнах, що також має аспекти мистецтва. Перекладознавство може бути розглянуте як мистецтво через творчий процес, що включає в себе інтерпретацію та адаптацію оригінального тексту, а також через його естетичний та культурний вимір [1, с. 12]. Перекладачі, які успішно поєднують точність з творчістю, можуть створювати переклади, які сами по собі є мистецтвом і відзначаються високою якістю.

Таким чином, переклад – це складний і творчий процес передачі змісту тексту, що вимагає від перекладача глибокого розуміння кількох мов, а також вміння відтворити авторський стиль та інтенцію тексту. Перекладознавство, включаючи теорію перекладу, є важливою галуззю лінгвістичної та літературної науки, яка досліджує процеси, правила та проблеми перекладу між мовами. Питання історії перекладознавства та його місця в мистецькому пошуку виявляються ключовими для розуміння формування та розвитку цієї дисципліни. Історія перекладознавства включає в себе такі ключові моменти, як давність перекладу, вплив класичного (античного) перекладознавства, епоха Середньовіччя та Ренесансу, а також розвиток перекладознавства у 20-му столітті та сучасність.

Перекладознавство можна розглядати як мистецтво через його творчий характер та естетичну вимірюваність. Перекладачі художніх творів виявляються справжніми творцями, які вільно та творчо переосмислюють та втілюють мистецькі твори в інших мовах та культурних контекстах. Вплив на рецепцію твору досягається завдяки їхній високій майстерності та здатності передавати сенс і емоційну сутність оригіналу.

Питання історії перекладознавства та його місця в мистецькому пошуку виявляються ключовими для розуміння формування та розвитку цієї дисципліни.

Перекладознавство можна розглядати як мистецтво через його творчий характер та естетичну вимірюваність. Перекладачі художніх творів виявляються справжніми творцями, які вільно та творчо переосмислюють та втілюють мистецькі твори в інших мовах та культурних контекстах. Вплив на рецепцію твору досягається завдяки їхній високій майстерності та здатності передавати сенс і емоційну сутність оригіналу. Висока якість перекладів може робити їх самих по собі творами мистецтва, які розширюють горизонти читачів та сприяють культурному розумінню між різними націями.

Література:

1. Коптілов В. *Першотвір і переклад*. Київ, 1972. 216 с.
2. Коптілов В. *Теорія та практика перекладу : навч. посіб.* Київ : Юніверс, 2002. 280 с.

3. *Історія перекладу та перекладацької думки: Англія, Німеччина, Америка, Україна : конспект лекцій / укладач А. В. Прокопенко. Суми : Сумський державний університет, 2018. 87 с.*

4. *Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ, 2006. 344 с.*

ЗНАЧЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Храпко М.М.

гр. АУП-17

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к.філол.н, доцент Загородня Л.З.

Про історію перекладу нам відомо не надто багато через те, що ніхто не знає коли саме зародилася ця професія. Але з тих матеріалів, які вдається дослідити, можемо проаналізувати загальне уявлення про письмових та усних перекладачів у різні історичні періоди, про роль перекладачів з погляду різних спільнот, про коло чинників, що породжували широку перекладацьку різноманітність та діяльність за певних часів, види контекстів, у яких перекладачам доводилося діяти. Основними історичними причинами перекладу літератури називають: сприяння розвитку власної літератури, запозичення нових думок, запозичення нових родів та жанрів літератури, збагачення національної мови, розповсюдження релігій, передача культурних цінностей. Завдання самого перекладача кваліфіковано та якісно перетворювати інформацію з різних мов, а перекладознавця – надавати поради у визначенні місця та ролі перекладачів, перекладів та процесу перекладу в суспільстві.

Формування живої та літературної мови займало тисячі років, приблизно стільки ж і існував переклад. Населення різних часів та народів комунікували між собою в різноманітних умовах, відповідно, щось запозичувалось, додавалось, розвивалось, допоки людство не почало усвідомлювати свою ідентичність та приналежність до певного етносу, щоб визначитись і дослідити свою мову, її походження. Наприклад, у “De Oratori” (55 р. до н.е.), “De optimo genere oratorum” (51 р. до н.е.) та інших текстах Цицерон розрізняє свою перекладацьку практику від послівного методу перекладу своїх попередників, стверджуючи, що набагато важливіше, по-перше, оволодіти цільовою аудиторією на тій мові, на якій аудиторія вільніше відчувається; та, по-друге, розвивати ораторський словниковий запас і навички аргументації в цільовій мові, аніж із скрупульозною точністю притримуватися джерельного тексту [2]. Особливо слід наголосити на визначному внеску перекладачів-творців алфавітів, завдяки діяльності яких були розширені територіальні межі поширення знань (напр., Кирило та Мефодій – Болгарія, Моравія, Паннонія, Русь), принесені нові елементи цивілізації та нові духовні цінності, відкриті шляхи до культурного, соціального та духовного прогресу, народам дано знаряддя для розвитку та пробудження колективного самоусвідомлення етно-мовних груп (напр., готи, слов’яни), закладено підвалини для появи національного почуття та національних літератур (напр., Болгарія, Вірменія), усунено неписьменність народу та покладено початок демократизації освіти, уможливлено збереження культурної спадщини.

Оскільки мова кожної окремої культури – її найбільше надбання, то бажання розвивати мову є актом патріотизму. І збагачення власної мови є практикою, яка тісно пов’язана із створенням національних літератур і їх поширенням. Саме за Ренесансу, за